

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Денис ДЕНИЩЕНКО**, 1979 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за ОКР магістр, спеціальність – Прикладна політологія.

У 2019 році був зарахований до аспірантури ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за спеціальністю 052 – Політологія.

Працює на посаді заступника голови Волинської ОДА.

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 052 – Політологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом № 20-ОД Вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Лубни, Полтавської обл.) від «31» січня 2025 року № 7, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Антон БАДЕРА**, доктора політичних наук, професора, директора навчально-наукового інституту історії соціальних і гуманітарних наук, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рецензентів –

Людмила НОВОСКОЛЬЦЕВОЇ, кандидата політичних наук, доцента, завідувача кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

Олени МЕЖЕНСЬКОЇ, кандидата політичних наук, доцента, доцента кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Офіційних опонентів –

Ганни МУЗИЧЕНКО, доктора політичних наук, професора, проректора з наукової роботи, ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»;

Тетяни ЛЯШЕНКО, доктора політичних наук, професора, провідного наукового співробітника відділу політичних інститутів та процесів, Інститут політичних і етнополітичних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

на засіданні «27» березня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки **Денису ДЕНИЩЕНКУ** на підставі публічного захисту дисертації «Збройне насилля як фактор трансформації політичного простору» за спеціальністю 052 – Політологія.

Дисертацію виконано в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Лубни Полтавської обл.), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – **Світлана ВОВК**, доктор політичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису згідно вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій, зокрема: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 у співавторстві у періодичному виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 6 публікацій апробаційного характеру (матеріали конференцій та інші видання), серед них:

1. **Денищенко Д.В.** Збройне насилля на пострадянському політичному просторі як атрибут ідеології росії. *Політикус : наук. журнал*. 2023. № 5. С. 31-40. URL: DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-5.5>.

2. Денищенко Д.В. Місце збройного насилля у політичному просторі: російсько-український аспект. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.- політолог. студії. 2024. Вип. 52 С.337-343. URL: DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.42>.

3. Денищенко Д.В. Вплив збройного насилля на інформаційну складову політичного простору. *Актуальні проблеми політики*. 2024. Вип. 73.С.114-119. URL: DOI <https://doi.org/10.32782/app.v73.2024.16>.

4. Denys Denyshchenko El lugar de la violencia armada en el espacio político: dimensiones micro, meso y macro. *Interacción y Perspectiva Revista de Trabajo Social* Vol. 14 No3 f881-894 pp. Octubre-diciembre DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11206007> Dep. Legal pp 201002Z43506 ISSN 2244-808X

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Ганна МУЗИЧЕНКО, офіційний опонент, доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи, ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»:

1. Розділяємо думку автора, що партійний ландшафт України перебуває в очікуванні неминучих змін, пов'язаних із появою нових політичних сил серед представників військових та волонтерів, які на наступних виборах можуть змінити список партій і привести до появи нових лідерів, що може призвести до зміни загального сценарію розвитку країни з орієнтацією на демократичний проєвропейський розвиток. Проте, проведений дисертантом аналіз соціально-політичних розмежувань в Україні у контексті електоральних змін (п.3.1) потребує поглиблення впливу на політичний простір після війни.

2. Аналіз впливу збройного насилля на трансформацію політичного простору (Розділ 3.) проведено на достатньому високому рівні, але у роботі (п.3.1) не враховується вплив на трансформаційні зміни економічного сектору, як складової політичного простору. На нашу думку важливо дослідити механізми трансформації економічної моделі в умовах воєнного стану та кризи (в тому числі техногенної). Визначити роль бюджетної (воєнної) політики у формуванні економічної стійкості держави в умовах війни (на прикладі України).

3. Євроінтеграційний вимір політичної трансформації у роботі продемонстровано на достатньому рівні (п.3.2). Але якщо враховувати прикладний характер, то має місце аналіз економічної політики ЄС у сфері підтримки України та можливості її адаптації в країні саме в умовах війни.

4. У роботі досліджено вплив збройного насилля на структурні зміни в політичному просторі України та світу, зокрема розкрито роль збройного насилля у зміні балансу сил у міжнародній політиці, визначено вплив збройного насилля на перерозподіл ресурсів, зміну політичних інститутів та формування нових політичних альянсів (Розділ 3). Проте не вистачає оцінки перспективи переформатування системи міжнародної безпеки у зв'язку з російсько-українською війною.

Тетяна ЛЯШЕНКО, офіційний опонент, доктор політичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу політичних інститутів та процесів, Інститут політичних і етнополітичних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України:

1. Автор зазначає, що «Територіалізація постає засобом реалізації політичних інтересів, що прагнуть втілення та визнання. Вона включає процеси захоплення, контролю та інтеграції територій, які змінюють геополітичний простір і створюють нові політичні реалії» (с. 128). Таким чином, спатіалізація значно змінює геополітичний ландшафт та соціально-політичні структури регіонів залишається збройне насилля, змінює територіальні межі, формує нові політичні системи. На нашу думку, було б корисним дослідити чинники спатіалізації у постконфліктних суспільствах, що дало б змогу зрозуміти, як війна змінює простір і впливає на соціально-політичні процеси. Наприклад, такі, як переміщення біженців та внутрішньо переміщених осіб (ВПО); реформування системи місцевого самоврядування; адміністративні реформи та зміни територіального устрою.

2. Робота має ґрунтовне теоретичне підґрунтя, варто було б надати більш конкретних емпіричних прикладів. У деяких випадках наводяться загальні тенденції (наприклад, зміна політичного ландшафту під впливом війни), але відсутні конкретні кейси, які дозволяли б підтвердити або спростувати зроблені теоретичні припущення. Зокрема, було б корисно доповнити дослідження порівнянням впливу збройного насилля на різні політичні простори:

наприклад, як російсько-українська війна змінила політичний простір України у порівнянні з тим, як збройний конфлікт вплинув на Грузію після війни 2008 року (с. 196-197).

3. У дослідженні можна було б уточнити роль інституційного підходу у дослідженні політичного простору. Автор підкреслює: «Збройне насилля може призвести до краху державних інституцій, коли звичні механізми управління та правопорядку більше не функціонують. Це створює ситуацію політичної сингулярності, де виникає вакуум влади, і жодна організація не здатна забезпечити стабільність та порядок» (с. 147). Якщо політичний простір інтерпретується передусім через діяльність політичних інститутів, то варто детальніше пояснити механізми їхньої трансформації під впливом збройного насилля. Наприклад, чи змінюється політичний простір головним чином через реформування інституцій, чи через вплив неформальних акторів (збройних угруповань, міжнародних організацій тощо).

4. Слід розширити аналіз того, як різні типи збройного насилля (локальні конфлікти, гібридна війна, тероризм) по-різному впливають на політичний простір. Наприклад, гібридна війна часто ведеться без чітко окреслених фронтів, що може змінювати сприйняття територіальної цілісності держави або навіть впливати на легітимність влади. Україна – держава, що якнайбільше постраждала від такого виду агресії, і є всі підстави вважати, що надалі ситуація буде погіршуватись. На с. 175 дисертант пише, що «Російсько-Українська війна – війна нового типу насильства, або конфліктом низької інтенсивності, яка дістала назву «гібридна війна». Тому, було б важливим, на нашу думку, розширити цей кейс в подальших наукових дослідженнях.

Людмила НОВОСКОЛЬЦЕВА, рецензент, кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»:

1. Дисертаційне дослідження має значне інформаційне навантаження, однак подекуди бракує чіткої логічної послідовності у викладі. Зокрема, розділи, присвячені історичним концепціям війни, змішуються із сучасними прикладами. Варто чіткіше розмежувати історичний, теоретичний та сучасний аспекти.

2. Автор глибоко розкриває концепт збройного насилля у просторовій модальності, що є важливим для сучасного розуміння геополітичних трансформацій. Проте було б корисно додати порівняльний аналіз випадків збройного насильства в різних регіонах світу для кращої ілюстрації просторової модальності. Також варто розглянути перспективи розвитку просторової модальності збройного насильства у контексті сучасних міжнародних тенденцій.

3. У дослідженні не достатньо уваги приділено реакції ООН, НАТО, ОБСЄ та інших міжнародних інституцій на збройне насилля, що могло б розширити розуміння механізмів його стримування.

4. Заслуговує на увагу дослідження впливу економічних факторів. Хоча автор згадує економічні аспекти, їхній зв'язок із військовими конфліктами заслуговує на більш детальний аналіз (роль збройного насилля у розподілі ресурсів, торгівлі зброєю, військово-промислових комплексах).

Олена МЕЖЕНСЬКА, рецензент, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»:

У дослідженні недостатньо висвітлено вплив збройного насилля на дипломатичні відносини. Варто б було додати аналіз того, як війни, збройні конфлікти та тероризм змінюють міжнародну дипломатію, переговірні процеси та діяльність міжнародних організацій, розглянути, яким чином дипломатія реагує на збройне насилля: механізми мирного врегулювання, санкційний тиск, посередницькі ініціативи та вплив дипломатичних стратегій на запобігання конфліктам.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради.

«Проти» немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ІД 7732 присуджує Денису ДЕНИЩЕНКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні

та поведінкові науки, за спеціальністю 052 – Політологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____

Антон БАДЕР

Лідию засвідчую

Лідія КАРАМАН

